

HRVATSKO KNJIŽNIČARSKO DRUŠTVO
CROATIAN LIBRARY ASSOCIATION

Mišljenje Hrvatskoga knjižničarskog društva o Sporazumu ACTA

Hrvatsko knjižničarsko društvo, krovna udruga šesnaest regionalnih knjižničarskih društava u Republici Hrvatskoj, djeluje s ciljem promicanja i osiguravanja slobodnog pristupa informacijama, što su temeljne zadaće i poslanja knjižničarske struke. Slobodan pristup informacijama prijeko je potrebna osnova za ostvarivanje slobode izražavanja pojedinaca. Zadaća je knjižnica i knjižničara da svim pojedincima omoguće pristup tiskanim i digitalnim izvorima pod jednakim uvjetima, kako bi svatko mogao biti informiran, oblikovati i izreći svoje mišljenje pod jednakim uvjetima. Svjesni važnosti kreativnosti, inovacija i znanstvenog razvoja za ukupan razvitak društva, knjižničari u obavljanju svojih zadaća poštuju legitimna prava autora i drugih nositelja prava. Hrvatsko knjižničarsko društvo oštro se protivi svakom pokušaju narušavanja ravnoteže između tih jednako važnih prava, te stoga svojom dužnošću smatra reagirati na nedavna zbivanja u međunarodnoj zajednici, koja najavljuju mogućnost ograničenja slobodnog pristupa internetu, koji je danas jedan od najvažnijih izvora informacija i snažno komunikacijsko oruđe.

Sporazum ACTA (Anti-Counterfeiting Trade Agreement), nastao dogovorom velikih, razvijenih država, i koncipiran i raspravljan u potpunoj tajnosti i bez sudjelovanja civilnoga sektora, čeka odobrenje Europskog parlamenta. Ako ga Europski parlament odobri, može se očekivati da će ga ratificirati i Hrvatski sabor. Bojimo se da bi se to moglo dogoditi i bez šireg sudjelovanja javnosti, koja je sa Sporazumom nedovoljno upoznata. Nominalni cilj Sporazuma ACTA jest u zemljama potpisnicama ojačati borbu protiv kršenja prava intelektualnog vlasništva. Međutim, protivljenje u državnom i civilnom sektoru, kao i u akademskim krugovima, te rasprave koje je taj sporazum potaknuo, jasno upućuju na moguće negativne kolateralne posljedice koje bi prihvaćanje moglo donijeti. Uz veliku tajnost u kojoj je Sporazum nastajao, ističemo i da se očigledno radi o novom instrumentu međunarodnog

c/o Nacionalna i sveučilišna knjižnica – Hrvatske bratske zajednice 4 – 10000 Zagreb, Hrvatska

Tel./Faks: (+385) (01) 615 93 20 – OIB: 81889785066 – Žiro račun: 2360000-1101451830

E-mail: hkd@hkdrustvo.hr - URL: www.hkdrustvo.hr

prava koji je nastao neovisno i izvan Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO), kao međunarodnog tijela zaduženoga za brigu za uređenje prava intelektualnog vlasništva i donošenje pravnih instrumenata u tom području. Sporazum ACTA proširuje opseg prava intelektualnog vlasništva naglašavanjem koncepta sekundarne odgovornosti pružatelja internetskih usluga, koji bi trebali biti odgovorni za ponašanje korisnika usluga. Nedopuštena distribucija i korištenje korisnika internetskih usluga ne veže se uz iznimke i ograničenja koja poznaju zakoni o autorskom pravu. U vezi Sporazuma javljaju se i nedoumice oko mogućeg praćenja i otkrivanja osobnih podataka pojedinaca koji koriste internetske usluge trećoj strani, u ovom slučaju privatnim tvrtkama.

Hrvatsko knjižničarsko društvo oštro se protivi svakom pokušaju da se naruši ravnoteža između jednako važnih prava: prava na slobodan pristup informacijama i prava na informacijsku privatnost, te prava intelektualnog vlasništva. Zahtjevi poslovnih tvrtki i velikog kapitala ne bi smjeli ugroziti temeljne slobode i prava pojedinaca da budu informirani, da slobodno govore, te da njihovi osobni podaci budu zaštićeni. Zato predlažemo Hrvatskom knjižničnom vijeću da razmotri i prihvati ovo mišljenje te ga uputi nadležnim ministarstvima, Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo te Odboru za informiranje, informatizaciju i medije i Odboru za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskoga sabora. Hrvatsko knjižničarsko društvo poziva zakonodavnu vlast da u zakonskim rješenjima definira prava javnosti i javnih ustanova u odnosu na autorsko i srodna prava kako bi se zaštitio javni interes, ugrožen ovim i mogućim sličnim sporazumima.